

ХВОРОБИ ПТИЦІ

Тема 7.2. Хвороби обміну речовин

1. Гіповітаміноз Е.

2. Гіповітаміноз К.

1. Гіповітаміноз Е.

Е-гіповітаміноз (E-hypovitaminosis) характеризується порушенням окислювально-відновних процесів, зниженням заплідненості яйцеклітин і активності сперматозоїдів.

Етіологія. Захворювання виникає при нестачі в раціоні вітаміну Е (токоферолу), який синтезується тільки зеленими частинами рослин. Сприяють виникненню захворювання вміст в раціоні великої кількості білків, згірклих жирів, недоброякісного рибного борошна, запліснявілих кормів, а також дефіцит в раціоні селену та інших мікроелементів, метіоніну.

Патогенез. Дефіцит вітаміну Е в організмі призводить до порушення окислювально-відновних процесів, обміну речовин з утворенням токсичних продуктів, які викликають зниження заплідненості яйцеклітин і активності сперматозоїдів. При нестачі вітаміну Е розвивається дистрофія м'язів. У корі головного мозку з'являються вогнища розм'якшення та дегенерації.

Патолого-анатомічні зміни характеризуються енцефаломалаяцією, ексудативним діатезом, дистрофією м'язів, набряком головного мозку і крововиливами у мозочок.

Симптоми. У молодняку Е-гіповітаміноз проявляється симптомами енцефаломалаяції, ексудативного діатезу, дистрофією м'язів, загибеллю ембріонів, недорозвитком їх, затримкою в рості, недорозвитком непосмугованих м'язів, ушкодженням травного каналу. У каченят відмічають слабкість, міопатію, парези кінцівок, судорожні посіпування. У курчат спостерігають в'ялість, слабкість, втрату апетиту, рухи по колу, скручування пальців, запрокидування голови. У курей знижується несучість, заплідненість яєць і виведення курчат. У самців розвивається імпотенція, втрачається

активність сперми.

Перебіг і прогноз. Перебіг частіше хронічний. Прогноз при своєчасному лікуванні сприятливий. В тяжких випадках хвороби і при ускладненнях прогноз обережний або несприятливий.

Діагноз ставлять за характерними симптомами і патолого-анатомічними змінами, з урахуванням вмісту вітаміну Е в кормах і раціоні. Необхідно виключити інфекційний енцефаломієліт та інші хвороби, які супроводжуються парезами, паралічами, судорогами.

Терапія. В раціон включають корми, які містять вітамін Е (трав'яне борошно, пророщене зерно, молочні продукти) або препарати вітаміну Е.

Призначають концентрат вітаміну Е дорослим курям по 0,3 - 0,5 мг на добу, курчатам – 0,3 мг на 1 кг корму. В раціон включають натрію селеніт в дозі 0,002 - 0,005 г на 1000 курчат.

Профілактика. Кормові суміші необхідно збагачувати вітаміном Е. При цьому слід пам'ятати, що рослинні олії, згірклий риб'ячий жир є антагоністами токоферолу. Як стабілізатор вітамінів використовують патоку, антиоксиданти. В раціон птиці призначають альфа-токоферол в дозі 45 мг на 1 кг корму або 100 - 200 мг на 1 л води.

2. Гіповітаміноз К.

К-гіповітаміноз (К-hypovitaminosis) характеризується порушенням зсідання крові і крововиливами внаслідок порушення утворення протромбіну.

Етіологія. Захворювання виникає в усіх видів дорослої птиці і молодняку при нестачі в раціонах вітаміну К або при поганому засвоєнні його (при хворобах печінки, травного каналу, тривалому застосуванні антибіотиків, саліцилатів, сульфаніламідів).

Симптоми. Птиця пригнічена, крила опущені, пір'я скуйовджене, апетит знижений, поступово розвивається анемія. Температура тіла нормальна. Відмічають крововиливи в підшкірній клітковині і склері очей, погане зсідання крові.

Перебіг і прогноз. Перебіг хронічний, рідше – підгостриш Прогноз обережний, а в тяжких випадках при крововиливах – несприятливий.

Діагноз ставлять за характерними симптомами з урахуванням патолого-анатомічних змін і результатів дослідження крові. Необхідно виключити ексудативний діатез і набрякову хворобу курей.

Терапія. В раціон вводять корми, багаті на вітамін К. Призначають препарат вітаміну К – вікасол з розрахунку 30 г на 10 кг сухого корму для курей протягом 3-4 днів. Курчатам дають препарат в дозі 20 г на 10 кг корму протягом 3-4 днів. Доцільно застосовувати синковіт, менадіон, менадіон натрію бісульфат.

Профілактика спрямована на забезпечення птиці кормами, багатими на вітамін К. Призначають препарати вітаміну К з урахуванням добової потреби (в середньому для курчат 0,2–0,5 мг на 1 кг корму, для курей 2–3 мг на 1 кг корму).

Література (основна та додаткова):

1. Судаков М.О., Цвіліховський М.І., Береза В.І. та ін. Внутрішні незаразні хвороби с/г тварин / За ред. М.О. Судакова. – К.: Мета, 2002. – 352 с.
(стор. 313–314)
2. Левченко В.І., Кондрахін І.П., Судаков М.О. та ін. Внутрішні хвороби тварин / За ред. В.І. Левченка. – Біла Церква, 2001. – Ч. 2 – 544 с.
(стор. 406–408)